

» Pripravila: Dr. Simona Kostanjšek Brglez, ZRC SAZU, Umetnostnozgodovinski inštitut Franceta Steleta

KULTURNA DEDIŠČINA

UMETNOST
ZA
TURIZEM

Prispevek je nastal v okviru projekta Umetnost za turizem. Umetnostnozgodovinske vsebine kot podlaga razvoju trajnostnega turizma Vzhodne Slovenije, ki ga sofinancirata Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport RS in Evropski sklad za regionalni razvoj, ter v okviru raziskovalnega programa Slovenska umetnostna identiteta v evropskem okviru (P6-0061), ki ga iz državnega proračuna sofinancira Javna agencija za raziskovalno dejavnost RS.

Oprema cerkve sv. Marjete na Keblju

Kebeljska cerkev

je bila zgrajena že v 13. stoletju, od srednjeveške stavbe pa se je v prvotni podobi ohranil le zvonik, ki je v nadstropju križno-rebrasto obokan.

Cerkvena ladja, ki je imela prvotno višji raven lesen strop, je bila v drugi polovici 17. stoletja povečana in obokana, sočasno pa sta bila prizidana sedanjí prezbiterij in zakristija. Ob koncu gradbenih posegov je bila cerkev tudi na novo opremljena. Od opreme iz zadnje tretjine 17. stoletja so se do danes ohranili prižnica in oba stranska oltarja, ostala oprema pa je v glavnem iz 20. stoletja. Cerkvena ladja in prezbiterij sta v celoti poslikana. Avtor fresk, ki so bile dokončane leta 1750, je uveljavljeni slikar **Anton Jožef Lerchinger**. Cerkev je še v 20. stoletju obdajalo pokopališče.

Vizitator, ki je Kebeľ obiskal leta 1756, je zapisal, da je cerkev sv. Marjete posvečena, prav tako glavni oltar in oba stranska, sv. Marije in sv. Štefana. Stranska oltarja sta kakovostna primerka zlatih oltarjev. Dopolnjuje ju bogata ornamentika, od akantovih listov, hrustančevja, do fruktonov, ob figurah svetnic in svetnikov pa so na njih tudi številne operutničene angelske glavice. Sočasna s oltarjema je prižnica, ki jo je Avguštin Stegenšek pred več kot sto leti označil za najlepšo v konjiški dekaniji. Na ograji prižnice je med stebrički pet niš, v katerih stojijo kipi Jezusa in štirih evangelistov, na prižnični steni visi oljna slika Marije z Jezusom, streha prižnice pa nosi figure puttov. Glavni oltar iz tistega časa se ni ohranil, njegov naslednik iz druge polovice 18. stoletja pa je bil deloma prenesen v cerkev sv. Lenarta v Koritnem, kjer služi kot stranski Marijin oltar.

Sedanji glavni oltar kebeljske cerkve je naredil mari-borski kipar Ivan Sojč. Gre za

kakovostno secesijsko delo. Oltar učinkuje kot bogato dekorirana fasada. Na visokem polkrožno sklenjenem nastavku ni niti ene polnplastične figure, ampak je ta v celoti zapolnjen s figuralnimi reliefi in pestro ornamentiko, ki se proti vrhu stopnjuje. V osrednjem delu je upodobljena zavetnica cerkve, ob straneh pa sta podobi sv. Frančiška Asiškega, ki med molitvijo na gori Alverno od Kristusa v podobi Serafina

Sv. Marjeta, glavni oltar

prejema stigme (Kristusove rane), in sv. Antona Padovanskega.

Oltar je v zgornjem delu opremljen še z reliefoma evangelistov, v polkrožnem sklepu pa je motiv čaščenja Srca Jezusovega. Od ornamentike, ki je zgoščena predvsem v zgornjem delu, vidimo na nastavku za Sojča zelo značilen nabor, od lovorjevih vejic, vrtnic, zvončkov, do žitnega klasja na kapitelih zgornjih stebrov. Na oltarni menzi stoji velik tabernakelj, ki ga ob običajnih simbolih krasijo angelske glavice in sončni žarki.

Sv. Marjeta, leseni nastavek krstilnika

Oltar, za katerega so farani le težka zbrali dovolj finančnih sredstev, je bil postavljen leta 1921. Še preden je bil narejen novi glavni oltar, so pri Ivanu Sojču leta 1919 naročili novo spovednico in leseni nastavek krstilnika. Oboje je bilo blagoslovljeno 15. avgusta istega leta.

Leseni nastavek krstilnika je okrašen ustrezno glede na simboliko. Pomen lilije (simbol čistosti in devištva) dopolnjujeta logarica (simbol čistosti) in narcisa (simbol prebujenja). Na vratcih je Sojč upodobil sv. Duha v podobi goloba, dodal pa je še napis iz evangelija po Janezu *Ako kdo ni preroden iz vode in iz sv. Duha, ne more iti v božje kraljestvo*.

Nekaj posebnega v tem prostoru je spovednica, ki je v zakristiji. Ob osrednji odprtini je okrašena s tankima reliefno obdelanima pasovima z vrtnicama, v vratca je vrezan kiparjev priljubljen motiv trnove krone, v zgornjem delu pa spovednico zaključuje polkrožni relief z motivom *Izgubljeni sin se vrne k očetu*. Relief lahko izpostavimo kot precejšnjo posebnost na spovednicah, saj sta se v preteklosti na njih uveljavili podobi sv. Marije Magdalene in sv. Petra. Motiv na kebeljski spovednici ima izhodišče v evangeliju po Luku (15:11-32), in sicer je upodobljen trenutek, ko se je

Sv. Marjeta, notranjščina cerkve

obubožan in sestradan skesan sin vrnil v domovino svojega očeta. Ko je bil še daleč, ga je oče zagledal in se ga usmili; pritekel je, ga objel in poljubil. Sin mu je rekel: »Oče, grešil sem zoper nebo in pred teboj. Nisem več vreden, da bi se imenoval tvoj sin« (Luka 15:17-20).

Od opreme iz 20. stoletja je v cerkvi še lesen reliefni križev pot, ki so ga prav tako pripisovali Sojču, a ni njegovo delo. Leta 1919 je bil kupljen v Hallu pri Innsbrucku, v eni od števil-

nih takratnih tirolskih delavnic, ki so izdelovale cerkveno opremo, in sicer pri Adolfu Voglu.

Cerkev sv. Marjete se z arhitekturo, s kakovostno poslikavo in z opremo iz različnih obdobij umešča med pomembne sakralne spomenike na širšem slovenjebistriškem območju.

Prihodnjič: O gradbenih in drugih posegih, ki so se v slovenjebistriški župniji sv. Jerneja vršili pod župnikom Casparjem Johannom Zamlikom, ki je župnijo vodil skoraj celo prvo polovico 18. stoletja.

Sv. Marjeta, spovednica

» Pripravil: Milan Sternad iz Makol, fotograf in strasten zbiratelj starih fotografij in razglednic domačega in okoliških krajev.

Izdelava opeke pri Brglezu v kraju Varoš pri Makolah, okoli leta 1960

ZAKLADNICA
STRAIH
FOTOGRAFIJ

STARE
RAZGLEDNICE

Slovenska Bistrica, risana razglednica iz leta 1898